'Wij/zij' (9+) zoekt grenzen van jeugdtheater op

Beslan-gijzeldrama op kindermaat

Carly Wijs regisseert bij het Brusselse jeugdtheater BRONKS *Wij/zij* (9+) over de gijzeling in Beslan. Geen evident onderwerp voor een kindervoorstelling, maar Wijs is er vast van overtuigd: 'Ik denk dat het wel mogelijk is om te spreken met kinderen over dat wat onbespreekbaar wordt geacht.'

LIV LAVEYNE

Gytha Parmentier en Thomas Vantuycom in *Wij/zij*. © STEF STESSEL

Tien jaar geleden werd de wereld met verstomming geslagen door de gijzelingsactie in Beslan, waarbij een groep Tsjetsjeense terroristen een hele school gijzelde – 1.100 mensen, onder wie 777 kinderen. 335 mensen lieten het leven. Dat net de grootste onschuld in onze maatschappij, kinderen, het doelwit was, verontwaardigde. Maar hoe kijken kinderen daar zelf naar?

"Naar aanleiding van de rellen in Nairobi dit jaar vroeg Oda Van Neygen, artistiek leider van BRONKS, me om een voorstelling te maken over geweld en terreur en hoe kinderen dat percipiëren. Geen evident onderwerp in een tijd waarin alles makkelijk, amusant en niet tegendraads mag zijn. Oda's vraag deed me denken aan het drama in Beslan, waar kinderen het doelwit waren. Wat daar gebeurd is, dat is de gruwel der gruwelen, zeker voor mensen die zelf kinderen hebben.

"Wat mij vooral boeide, is hoe kinderen met zulke drama's omgaan. Vanaf negen à tien jaar beginnen kinderen interesse te tonen voor een wereld die groter is dan zijzelf. Ze worden zich bewust van wat ze te zien krijgen op het journaal, maar doen dat niet met dezelfde betrokkenheid als volwassenen. Ik merkte het in hoe mijn eigen zoon die rellen in Nairobi omschreef: 'En toen lag er een mama doodgeschoten bij de frigo's in een winkel en er lagen pakjes vlees op haar. En mag ik nu op de iPad spelen?' Zo gaat dat kennelijk bij kinderen. Ze hebben een afstandelijke, documentair aandoende houding tegenover dit soort wereldlijke gebeurtenissen. Dat wekte mijn interesse om een documentair gegeven met kinderen te behandelen."

Ver van je bed

Uitgangspunt voor de voorstelling was de documentaire *Children of Beslan*. "Ook daarin viel me op hoe die kinderen die het zelf hebben meegemaakt daar eigenlijk heel afstandelijk over vertellen, een droge reconstructie van de feiten geven. 'Toen stond ik hier met mijn vader, en toen nam mijn vader me mee naar een ander lokaal en daar zat een meisje verstopt in de kast en daar werd mijn vader doodgeschoten en toen moest ik daar gaan zitten in de turnzaal.' Die toon hanteren we in de voorstelling, waar twee spelers *(Gytha Parmentier en Thomas Vantuycom, LL)* op een heel feitelijke manier hun versie, en ook de tegenstrijdigheden in hun verhaal, te laten vertellen."

'Het boeit me hoe kinderen afstandelijk met drama's omgaan'

CARLY WIJS
THEATERMAKER

Wij/zij is de uitwerking van een eindproject van de jonge actrice Gytha Parmentier, dat Wijs coachte aan de drama-opleiding van het KASK in Gent. Daarin zat het publiek dicht opeengepakt in een kleine ruimte, draadjes hoog boven het hoofd vasthoudend tot je arm er stijf van werd, bang om te laten zakken want er zou wel eens een bom kunnen afgaan. "Dat is de aard van de terreur: het is niet de uiteindelijke actie die angst inboezemt, maar de gedachte dat het zou kunnen gebeuren.

"We brengen deze voorstelling nu voor kinderen in België en Nederland. Het is een onderwerp dat ver van hun bed staat en waar ze in hun leven hier hopelijk nooit mee te maken zullen krijgen. Maar we hebben de voorstelling al voor klassen gespeeld en het is opmerkelijk hoe ze alles begrijpen. Dat is ook wat een jongetje in de documentaire *Children of Beslan* zegt: 'Kinderen begrijpen alles.' Wat voor volwassenen soms onverklaarbaar lijkt, heeft voor kinderen een heel eigen logica."

Fotogeniek

De titel *Wij/zij* verwijst naar het zwart-witdenken dat we als volwassenen hebben: Joden versus Palestijnen, het Westen versus de Arabische wereld, of in het geval van Beslan het allergrootste kwaad (de terrorist) tegenover het allergrootste goed (het kind). Wijs: "Dat viel me ook op toen ik alle verslaggeving rond het gijzelingsdrama bekeek. Er waren meer dan duizend gegijzelden in die turnzaal en meer dan tweeduizend mensen buiten die bang stonden af te wachten. En toch zie je overal dezelfde beelden, van steeds hetzelfde fotogenieke groepje huilende mensen die naar ons gevoel het best verdriet uitdrukken, vanuit onze behoefte om het drama nog erger te maken. Een kind heeft dat per definitie niet. Wat het nog heftiger maakt."

***Wij/zij*, in oktober op tournee door Vlaanderen. www.bronks.be**